

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות

בס"ד, יום ג' פרשת פנחס, כ' תמוז תשע"ה, קידושין פרק שני
לע"נ הר"ר צבי דוד בן ר' שלמה נלב"ע כא תמוז. ולע"נ מרת מלכה רעכיל בת ר' מנחם מענדל נלב"ע יד תמוז
ת.נ.צ.ב.ה.

נודב להצלחת הרב שמואל בן רבקה ובני ביתו הי"ו ברוחניות ובגשמיות.

פנינים

מנהגים שונים בקהילות ישראל

טלית: מנהג ישראל שצד הכלה שולח לחתן טלית של מצוה, וכן הביא השד"ח (מערכת חתן וכלה אות י"א) בשם היפה ללב שהמנהג באשכנז שהכלה שולחת טלית לחתן ביום חופתו וכותב שיש לזה טעם ע"פ הסוד. עוד מבאר ע"פ דברי המג"א (סי' ח' ס"ק ג') שמשמע בגמ' שבחור לא היה מכסה ראשו בטלית וא"כ מאחר שהיא גורמת לו להזדקק לטלית זו תקנו שיהיה הטלית משלה. עוד מביא מדברי שאילת שלום (תנינא סי' פ"ז) שנתנית טלית לחתן הוא חוב ברור מאבי הכלה להחתן עבור שישא ביתו.

קיטל: בספר אור לשמים (דף ר"ד) מובא המנהג ליתן לחתן קיטל לפני החופה, [ויתכן שהוא רק להנוהגים ללבוש קיטל בחופה].

ספרי קודש: בקונט' מילי דבי הילולא (פ"ה אות י"א) מובא המנהג ליתן לחתן ספרי קודש [וכך גם המנהג כיום שחתן מקבל ש"ס ויש שנותנים גם שו"ע]. ואולי יש להביא מקור לזה מאליעזר שנתן לרבקה ושני צמידים על ידה עשרה זהב משקלם: (בראשית כד, כב), ופירש רש"י (שם) שהשני צמידים הם רמז לשני לוחות מצומדות, ועשרה זהב משקלם רמז לעשרת הדברות שבהם, ופירשו המפרשים שבא לרמז לה שחיהם יהיו מושתתים על פי התורה, א"כ י"ל שמאותו טעם גם נותנים לחתן ספרי קודש. (ח.ש.)

פמוטות: מדברי הרעק"א (או"ח סי' ש"ו על מג"א ס"ק ט"ו) מוכח שהיה מנהג ליתן לחתן ולכלה פמוטות להדליק בהם נרות שבת, והגרע"א מתיר ליתן אותם בשבת לדורון דרשה לחתן אם לא הודלקו באותה שבת משום שכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לצורך גופו, ושמחת חתן וכלה נחשב צורך גופו. ולא מוזכר בדבריו מי נותן, וכיום המנהג שצד החתן נותן לכלה. ויש לבאר בזה ע"פ דברי הרעק"א (על המשניות בשבת פ"ב מ"ו) בשם תיקוני זוהר שאע"פ שמצות הדלקת הנרות ניתנה לנשים מ"מ הבעל יכין ויטיב את הנרות, א"כ י"ל שזהו הטעם שהצד שלו גם מביא את הפמוטות בהם ידליקו את הנרות.

שעון זהב: המנהג שנתפשט בישראל, שצד החתן שולח לכלה שעון זהב וכן צד הכלה לחתן. ובטעם הדבר כתב בספר ויגד משה בשם ספר קול יעקב שהוא כדי לחזק אחד את השני במלחמה כנגד יצה"ר, שהשעון מזכיר יום המיתה כי כל רגע שחולף לא חוזר ורק מקרב את האדם ליום המיתה. והוסיף האמרי אמת זצ"ל שהשעון מזהב ללמדך שכל רגע שזהב זהב (ראש גולת אריאל).

מכונת תפירה: בספר בישורון מלך (ח"א עמ' קס"ד) הביא מנהג ליתן לכלה מכונת תפירה, והמקור לזה מהפסוק (בראשית כד, נג) וַיֵּצֵא הָעֶבֶד כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב, ומבואר במדרש (ב"ר ס, יא) רב הונא אמר קובני, ופי' המתנות-כהונה שם שהוא כלי שטוויין בו הנשים, א"כ מבואר שאליעזר נתן לרבקה כלי תפירה.

מעיל: עוד מבואר בספר הנ"ל שיש מקור ליתן לכלה מעיל, ע"פ מה שפי' רש"י בדברי המדרש הנ"ל ש'קובני' הוא אדרת עבה.

תכשיטים: ע"פ הנ"ל יש להביא מקור מאליעזר גם למנהג ליתן תכשיטים מתנה לכלה, שהרי הרשב"ם (שם) מפרש ש"כלי כסף וכלי זהב" הם תכשיטי נשים שעשויים מכסף וזהב.

סידור: במדינות אשכנז התווסף לרשימת המתנות סידור תפילה, ובמקומות רבים נשאר רק הסידור מכל ענין הסבלונות (ירושתנו חלק ה' עמוד רעד).

המנהג בתימן: בספר טופס כתובות (הרב יצחק רצאבי, שער א' תיקון הכתובה אות י"ג) הביא שמנהג בתימן היה לשלוח החתנים לכולתיהם בסמוך לחתונה מלבושים נאים ויקרים ותכשיטים, ובצנעא היו שולחים את זה באמצעות נשים המתופפות בלכתן. ❖

סבלונות

בגמ' (קידושין דף נ:) רב הונא אמר חוששין לסבלונות וכן אמר רבה חוששין לסבלונות. אמר רב פפא באתרא דמקדשי והדר מסבלי חיישין, מסבלי והדר מקדשי לא חיישין. ומבואר ברש"י ותוס' שזה אחר שידוכין. והנה לשון סבלונות מצינו רק במתנות מחתן לכלה לפני הנישואין, כמבואר ברש"י (קדושין נ. וכתובות עג: ד"ה סבלונות) סבלונות - מגדנות ודורות שדרך חתן לשלוח 'לארוסתו'.

עוד סוג סבלונות מצינו: במשנה (בבא בתרא דף קמו.) השולח סבלונות לבית חמיו. ופירש הרשב"ם (שם) מנהג חתנים לאחר קדושין למחרת שולח 'לבית חמיו' לכבוד אשתו תכשיטין ומיני פירות וכדי יין וכדי שמן. וכתב המהרי"ק (בשו"ת שורש קסט) שרק בסבלונות שהוזכר במס' קידושין שהחתן שולח למשודכת בזה המחלוקת אם 'חוששין לסבלונות'. אבל בסבלונות של הסוגיא בבבא בתרא שנשלח לבית חמיו לכבודה כמו שנוהגים בני איטליא ולא לארוסה ממש אין חשש קידושין אפילו אם צירף תכשיטין שינתנו לה, כי עיקר הדורון הוא לבית חמיו.

וכ' בתרומת הדשן (סימן רז) שרק קודם נישואין נקרא סבלונות שזה לשון מיוחד על חיבת אירוסין, אבל אחר נישואין לא נקרא סבלונות אלא מתנה. ומצינו בנחלת שבעה (סימן ח') ובטופס כתובות (שער א' אות יג) שהדורנות הוזכרו בתוך שטר הכתובה, כיון שהוא מסדר הנישואין.

מנהג ישראל תורה

ללא מותרות

ה'לב שמחה' מגור זצ"ל קבע תקנות לטובת כלל אנ"ש, שכל הוצאות החתונה יהיו מאוזנות וללא מותרות. חוץ מהמתנות שהחתן והכלה נותנים זה לזה, בהם לא קבע תקנות (נעימת החיים עמוד רא). **האדמו"ר מגור שליט"א** אמר בשם אביו ('שמועסן' פרשת חיי שרה) שהסיבה שלא קבע בזה תקנות משום שמפורש בתורה שאליעזר נתן לרבקה ריבוי מתנות וסבלונות נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים עלידיה עשרה זהב משקלם (בראשית כד כב), ומבואר בט"ז (יו"ד סימן קי"ז ס"ק א', או"ח סימן תקפ"ח ס"ק ה') שאין גוזרים על דבר המפורש בתורה. [אכן כיום עקב המצוקה הכלכלית יש 'מנהג הציבור' גם על המתנות, אך לא 'תקנה'].

מתנה מיוחדת

הג"ר יעקב קפלן שליט"א (לוח בני יעקב י"ב תמוז תשע"ה) סיפר על הטור (ר' יעקב בן הרא"ש) שהיה עני מרוד כמבואר בטור (או"ח ריש סימן רמב) ששאל את אביו הרא"ש אם לעשות את שבתו חול, לגודל עניותו לא היה לו מה לתת לאשתו לרגל הנישואין, ומרוב צער בכה להקב"ה על כך, וזכה לכתוב את ספרו ונתן לה הספר במתנה. **הג"ר אהרן דיויד שליט"א** דרכו לספר על **הג"ר אריה לוי זצ"ל** שהיה עני מרוד, ביום נישואיו אמר לאשתו שאין לו מתנה ליתן לה כנהוג, ואפילו בגדיו שאולים לזמן, כל שנשאר לו הוא לתת את עצמו במתנה שתמיד הוא יוותר לה, אף היא חזרה ונתנה לו מתנת נישואין שווה, שהיא תמיד תעזור לו ותוותר לו (מ.ס.). ❖

בזמננו הסבלונות הם 'מסבלי והדר מקדשי' אחרי השידוכין ולפני הקידושין. ובגמ' הוזכר רק מהחתן לכלה אבל בשולחן העזר (סימן נ') הביא שאף הכלה שולחת לחתן, ועיין במלאכת שלמה (על המשניות ב"ב שם) בשם שו"ת הרשב"א שגם מה שההורים נותנים נקרא סבלונות.

1. המקור של סבלונות

סבלונות שנתן אליעזר לרבקה: מצינו באליעזר עבד אברהם שנתן סבלונות לרבקה פעמיים, גם בדרך (בראשית כד, כב) וַיִּקַּח הָאִישׁ נָזִם זָהָב בְּקַע מִשְׁקָלוֹ וְגו', וגם בבית הוריה (בראשית כד, נג) וַיֹּצֵא הָעֶבֶד כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּבִגְדִים וַיִּתֵּן לְרַבְקָה, ועי' ברבנו בחיי (שם, וכן בספרו כד הקמח בענין חתן בבית הכנסת בסופו) שהאריך לבאר שכל המתנות וכן מה שנתן לה פעמיים באו לרמז על התורה והמצוות שיקבלו בניה ע"ש בהרחבה. ומבואר בלקח-טוב (הובא בתורה שלמה) שמכאן נהגו לשלוח לכלה מתנות קודם הנישואין. ובחזקוני (כב, נג) כתב שמה שנתן לה בתחילה היה לשם מתנה אחר השידוכין, ומה שנתן לה לבסוף היה כסף הקידושין, והיה 'מסבלי והדר מקדשי'.

מלבד מה שנתן לרבקה כלי כסף וכלי זהב ובגדים שזה כסבלונות דמסכת קידושין שניתן לכלה, כתוב גם וּמִגְדָּנָתָא נָתַן לְאַחֶיהָ וּלְאַמָּהָ (בראשית כד, נג), וברש"י שם פי' שהכוונה לפירות ארץ ישראל

שהביא עמו, ובתרגום יונתן בן עוזיאל מתרגם 'ודורונין' דהיינו מתנות. וזה כמו הסבלונות של מסכת בבא בתרא שהוזכר לעיל.

סבלונות שנתן הקב"ה לכלל ישראל: כתב בספר המטעמים, שיש הנוהגים לשלוח סבלונות מהחתן לכלה זכר לסבלונות שנתן הקב"ה לכלל ישראל לפני מתן תורה, שזה ביזת מצרים והים, מן, באר, ושליו, והרבה מנהגי חתן וכלה מבוססים על מתן תורה. ולשון הפסוק בשיר-השירים (א, ט י) **לְסִסְתִּי בְּרִכְבִּי פָרְעָה דְּמִיתִּיךָ רַעֲיָתִי: נָאוּ לְחִינֶיךָ בְּתָרִים צֹאֲרֶךְ בְּחֶרְזִים: וּפִי רֶשֶׁת שֶׁם, "דמיתך רעיתי" שם הראיתי לכל שרעיתי את, כי שם קשטתיך בקישוטים נאים. "נאו לחיך בתורים" שורות נזמי אוזן ומצחת זהב. "צוארך בחרוזים" ענקי זהב ומרגליות חרוזות בפתילי זהב של ביזת הים. מבואר ברש"י שביזת הים היה כמתנות שנותן אדם לרעיתו.**

2. סעודת מצוה בנתינת הסבלונות

יש מצוה בנתינת כל סוגי הסבלונות: כדתנן (פסחים דף מט.) ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו. ופירש רש"י ד"ה סעודה שניה - כך הוא דרך החתנים לאחר סעודת אירוסין חוזר ומשגר סבלונות לארוסתו וסועד שם. והמאירי הוסיף בזה שאחרי האירוסין לזמן אחר חוזר לבית חמיו עם סבלונות ועושין לו סעודה לרגל הסבלונות ונחשב סעודת מצוה, **שכל שהוא נעשה לחיבת אירוסין מצוה היא**, והוא שאמרו בירושלמי (פסחים פ"ג ה"ז, דף כ"ג ע"ב) בא וראה מה גדול הוא השלום שהוקש לשני דברים וכו'. ופירש בקרבן העדה (שם) כלומר איך השלום הוא דבר גדול שהרי מדמה לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו לשחיטת פסחו ולמילת בנו. וכתב המהר"מ מינץ (בשו"ת סימן קט הגהות אות מ"ג) **ובאליה רבה** (סימן תקנה ס"ק א') ובספר **נוהג כצאן יוסף**, שבאשכנז שהיה נהוג סעודה זו היו שולחים סבלונות מהחתן לכלה ע"י שליח, ומחמת הסבלונות חשיב סעודת מצוה. וייסד זה מהגמ' פסחים הנ"ל.

למדנו מכאן שסעודת אירוסין בבית חמיו וסבלונות יסודם בקירוב הדעת דארוס וארוסתו וקרוּבָיָהּ, לכן הסבלונות הם מצוה והסעודה סעודת מצוה לרצותה למצות הנישואין. וזהו שמצינו בגמ' (נדרים דף לא; ב"מ דף פא.) ששולח כלים לבית חמיו יש טובת הנאה אפילו כשלבסוף לא קיבלו. ומבואר שם ברש"י ובמאירי שיחזיקו לי טובה שפקדתיים בסבלונות, והחתן מתייקר בכך ששולח לחמיו (ע' רשב"ם ב"ב קמו. ד"ה ורכב).

מנהג זה לעשות סעודה לרגל הסבלונות: הובא במג"א (סי' תמד ס"ק ט) ובבית הלל (אהע"ז סימן לה סעיף א') **ובבית שמואל** (ס"ק ב) **ושולחן העזר** (ח"ב דף יד ג) - שבשעת קבלת הסבלונות נוהגים לעשות סעודת קנין [-תנאים] זמן רב קודם החתונה. ובמקצת מקומות נהגו לעשות סעודה זו בלילה שקודם הנישואין. אולם בספר **עזר מקודש** (השמטות לסימן לה) כתב שלא נהגו בסעודה זו, גם **השדה חמד** (מערכת חתן וכלה אות כד) רצה לבטל מנהג זה מפני כמה מכשולות. וכתב **האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג** זצ"ל (שפע חיים נישואין עמוד נ'), שו"ת דברי יציב ליקוטים סימן קכ"ד) שלפי"ז ראוי שיתן המתנות לפני הסעודה תכף אחר קריאת התנאים כדי שיחשב הסעודה 'סעודת סבלונות'. כי הרי עצם סעודת שידוכין ואירוסין הכריע המשנ"ב (רמ"ט ס"ק ח') שלא מיקרי סעודת מצוה.

המג"א פוסק להלכה בכמה מקומות שאם אין נותנים סבלונות בסעודה לא חשיב סעודת מצוה, אבל אם נותנים סבלונות בסעודה חשיב סעודת מצוה לענין כמה דינים. א. בהלכות פסח (סימן תמ"ד ס"ק ט) - דמותר לאכול סעודה זו סמוך לשבת וסמוך לחג הפסח. ב. בהלכות סוכה (סימן תר"מ ס"ק יג) - דמותר לאכול סעודה זו חוץ לסוכה כשצר להם המקום בסוכה. ג. בהלכות תשעה באב (תקנ"ח א') שמותר לאכול בשר ולשתות יין ולהביא כלי נגינה בליל וביום עשירי באב כדן סעודת מצוה.

3. כמשוש חתן על כלה

וחידש בשו"ת **נודע ביהודה** (מהדו"ת חלק יו"ד סימן רד מבנו של המחבר) שזכות הכלה לעזוב שידוך ואין באופן זה חרם הקהילות על ביטול השידוכין, אם החתן לא נהג כמנהג חתן וכלה ולא כתב לה שום אגרת זמן רב, וגם לא נתן לה מתנות לצאת ידי חובתו אשר התחייב בתנאים, כי

כשהחתן מתנכר במעשיו נגדה ולא היה כמשוש חתן על כלה פשיטא שיש בזה אמתלא טובה לשנוא אותו עכ"ד.

ועיין בקונט' מילי דבי הילולא (פ"ה אות י"א) שמתנות החתן לכלה ומתנות הכלה לחתן מחוייב האב לשלם כפי מה שנהוג מדין 'להשיאו אשה', כמו כל הוצאות הנישואין. ויש שרצו לחדש שאם הצד השני אין רוצה לתת סבלונות, יוכל לכופו בב"ד שיתן סבלונות כמנהג המדינה, שעל מנת כן השתדכו שינהג כמנהג המקום קודם לנישואין. ורק אם התנה בפירוש שמשדך ע"מ שאין נותן יפטר, דיכול להתנות על מנהג המדינה (צ.פ.) ❖

'צומק הפס'

פתרונות, הצרות, והארות. נ"ד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823

משלוח מנות ומתנות לכלה

שאלה: האם מותר לחתן לתת משלוח מנות לכלה שיש בזה ג' חששות: א. חוששין לסבלונות שיבואו לידי ספק קידושין כמבואר בקידושין (דף נ: ונפסק בשו"ע וברמ"א (אהע"ז סימן מה סעיף ב') או דלמא נסמך על המבואר בגמ' דבאתרא דמסבלי והדר מקדשי אין לחוש לסבלונות, שדין זה תלוי במנהג המקום. ב. דין מיוחד שנפסק ברמ"א בהלכות 'משלוח מנות' (או"ח סימן תרצה סעיף ד') ואשה תשלח לאשה ואיש לאיש אבל לא להיפך שלא יבוא איש לשלוח לאלמנה ויבואו לידי ספק קידושין. וביאר המ"ב (ס"ק כו) שעל ידי זה יאמרו אנשים שקידשה כבר. ויתכן שאין מועיל מה שהחתן ישלח לכלה ע"י אחר, שכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (ספר 'יבקשו מפי' עמוד עב) שמותר לאיש לשלוח לאשה בשליחות אשתו, שתלוי במשלוח ולא בשליח. ג. חשש שאלת שלום לאשה, דאיתא בתשובת מהרי"ל (סימן לא), ונפסק במשנ"ב (סימן תרצו ס"ק כ') דמתנה הוי כשאלת שלום (קונטרס וארשתך לי לעולם עמוד מג).

תשובה: א. לגבי עצם הדין של חוששין לסבלונות מצינו במנהגי ורמיישא (ריש חלק ב') שיתן דוקא ע"י שליח שלא יהא חשש קידושין, ובמהר"ם מינץ (סימן קט) שרב העיר או החשוב נותן לה ואומר בפירוש שאינו לשם קידושין. ויסוד שיטה זו בדרכי משה (אות א') ובשו"ת מהרי"ט (ח"ב סימן כט) שנחלקו על הרמ"א (אהע"ז מה ב') וסוברים שאף כשאומר להדיא שהוא לסבלונות ולמתנה חישנין לקידושין.

מאידך מבואר בשו"ע וברמ"א (אהע"ז סימן מה סעיף א' ב') שאם אומר בפירוש שהוא לדורון בעלמא אין חשש וגם בסתמא תלוי במנהג המקום. וכתב הבית שמואל (שם ס"ק כ) והפתחי תשובה (ס"ק ג') בשם שו"ת קהילות יעקב, שהמנהג בזמנינו לא לחשוש לסבלונות. ועיין במהרי"ק (שורש קעא) הובא בב"ש (אהע"ז מה כא) ובדרכי משה (שם) דהיכא דנוהגים לקדש תחת החופה ומברכים ברכת האירוסין לא חישנין לסבלונות. וכתב הערוך השלחן (סימן מה) עפ"י דברי המהרי"ק שגם אם החתן יגיד ששלח לשם קידושין אינו נאמן. ועיין בפתחי תשובה (שם) שמכמה טעמים לא שייך כיום חשש סבלונות. וכתב הג"ד יהודה טשנר שליט"א (שערי ימי הפורים סוף הספר סימן ט') שבזמננו שאין דרך לקדש עם הסבלונות יכול לשלוח לה משלוח מנות בלי חשש.

ב. לגבי הדין המיוחד שנפסק ברמ"א – דעה ראשונה: בספר 'טעמי המנהגים' (תתקלח בקו"א) קרא תיגר על מה שנתחדש שהחתן נותן בעצמו המתנות לכלה שאין זה מן הראוי כמבואר ברמ"א. וכתב ב'קיצור הלכות פורים', וכן שמעתי מהג"ר אביגדור נבנצל שליט"א, וכן שמעתי מהג"ר אברהם דרברמדיקר שליט"א שאיסור מפורש של הרמ"א לא פוקע מכח שינוי המציאות. ולכן אם החתן תתן לכלה אבל החתן לא יתן בעצמו לכלה משלוח מנות.

דעה שניה: מאידך שמעתי מהג"ר עזריאל אורבאך שליט"א וכן שמעתי מהג"ר צבי חשין שליט"א בשם הג"ר שלמה פישר שליט"א שמותר לתת מתנות לכלה כי הרמ"א מבוסס על מציאות שלא נהוג ליתן משלוח מנות או מתנות, ומכיון שכיום המנהג לתת מעיקרא לא נאסר שלא שייך בכהאי גוונא 'חוששין לסבלונות'. והוסיף ר' עזריאל שמכל מקום לא יושיט מידו לידה. והוסיף הגר"י טשנר שליט"א (שערי ימי הפורים סוף הספר סימן ט') שמותר, כיון שהרמ"א לא הזכיר 'ארוסתו' אלא 'אלמנה' שאין לו קשר איתה. ועוד שיתכן שהרמ"א לשיטתו באה"ע שחשש קצת לסבלונות אבל לדידן אין צריך לחשוש כלל ועוד שמשלוח מנות הכל יודעים שאין זה לשם קידושין ואף שמוסיף תכשיט ג"כ יודעים שאינו לשם קידושין אלא כדרך שנהוג לשלוח בין חתן לכלה [לטעם זה אסור ליתן טבעת, כי זה דרך קידושין צ.פ.]. וכן כתב הג"ר יחזקאל אהרן שוורץ שליט"א חתנו של הגרש"א שטרן שליט"א ('האירוסין והנישואין' עמוד קיב הערה פו) שמצד הדין מותר, [ומ"מ עדיף שאם החתן תתן לכלה], ודימה זה למש"כ השו"ע (שם) שמותר ליתן מתנות לאביונים לאשה ענייה, ופירש המ"ב (ס"ק כז) הטעם דבמעוה אין חשש סבלונות, ועוד שהוי דרך צדקה ולא דרך סבלונות. וכך בזמננו המשלוח מנות הוא דרך של חתן וכלה ליתן זה לזה ולא בתורת קידושין. ויתכן (צ.פ.) שהאיסור שכתב 'הטעמי המנהגים' וסיעתו זה היה בזמנם, אבל כיום המנהג השתנה, ואין בזה שום חשש.

ג. לגבי חשש שאלת שלום – שמעתי מהג"ר אביגדור נבנצל שליט"א, וכן שמעתי מהג"ר עזריאל אורבאך שליט"א, וכן כתב הגר"נ קרליץ שליט"א (חוט שני עמוד נו) שמותר, עפ"י הגמ' בקידושין (הנ"ל) שהיו מסבלי והדר מקדשי ומדוע לא חששו לשאלת שלום, על כרחך שלמשודכת לצורך נישואין מותר, ביאור הדבר שמעתי מהג"ר אברהם דרברמדיקר שליט"א, וכן שמעתי מהג"ר צבי חשין שליט"א, שאיסור שאלת שלום לאשה הוא מחמת שלא להרבות ריעות ביניהם וחז"ל קבעו תכלית ההרחקה בין איש לאשה, ורק כשנותן מתנה סתם ללא סיבה יוצר שייכות שאינה רצויה ביניהם. אבל כשיש 'סיבה' שנותן לה בכדי לרצות הצדדים לקראת יום הנישואין אינו בכלל איסור שאלת שלום. ❖